

Н. І. ЧУХРАЙ, д-р. екон. наук, проф., проректор, НУ «ЛП», Львів
І. І. НОВАКІВСЬКИЙ, канд. екон. наук, доц., НУ «ЛП», Львів

ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В статті обґрунтовано необхідність зміни парадигми менеджменту в умовах становлення інформаційного суспільства. Доведено, що проектний менеджмент стає визначальним чинником співробітництва підприємницьких структур в умовах глобалізації діяльності. В роботі проаналізовано процеси формування консалтингового середовища як основи підтримки та розширення сфер застосування проектного менеджменту. Запропоновано заходи спрямовані на удосконалення методології проектного менеджменту та сприяння його поширенню.

Ключові слова: проектний менеджмент, підприємницькі структури, екосистема, інформаційна інфраструктура, інформаційне суспільство, інформація.

Постановка проблеми. В час становлення інформаційного суспільства спостерігається динамічне якісне реформування практично всіх галузей економіки, що супроводжується формуванням принципово відмінних рис середовища функціонування нових підприємницьких структур. Ці зміни в організуванні бізнес-діяльності спрямовані на широкоформатне розгортання багатовекторного інформаційного консалтингового середовища, яке ініціює та підтримує інновації, а також надає широкий спектр допоміжних консультаційних послуг. До такого середовища можна віднести класичні бізнес-інкубатори, регіональні промислові зони, зони експортної орієнтації, наукові (технологічні) парки, а також численні консалтингові організації. В цьому середовищі не лише широко використовуються, а й розвиваються ефективні стандартизовані методики управління на основі інструментів проектного менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати фундаментальних досліджень проблем застосування проектного менеджменту приведені в численних працях вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, таких як Л. П. Батенко, С.Д. Бушуєв [1], В.І. Воропаєв, І.В. Кононенко [3-5], І.С. Каленюк [2], І.Й. Мазур[6], Л.В. Ноздріна [8], В. Савчук, В.А.Рач [10], Г. Тарасюк, І.В. Чумаченко[12], О.О. Чикаренко, М. Л.Разу [9], В.Д. Шапиро, Ю.П. Шаров та ін.

Разом з тим постає питання особливостей застосування проектного менеджменту в сучасних підприємницьких структурах в умовах становлення інформаційного суспільства, що орієнтуються на широку взаємодію та відмову від жорсткої конкурентної боротьби. Для прикладу можна привести

екосистему, в рамках якої широко розвивається кооперація, що узгоджується з стратегією згладжування конкурентної боротьби [12].

1. Зміна парадигми менеджменту в умовах становлення інформаційного суспільства. Сучасний етап розвитку економічних відносин передбачає формування нових ринкових просторів задля уникнення взаємозгубної конкуренції та налагодження конструктивних стосунків у відкритому ринковому середовищі, що забезпечить стійке зростання і ефективне використання потенціалу підприємницьких структур. Альтернативою експансії зовнішніх монопольних підприємницьких структур може стати комунікаційна глобалізація, в якій головне, - не домінування одного чи кількох полюсів, в рівноправний діалог усіх учасників в інтересах збереження видової різноманітності і свободи вибору соціально-економічних моделей управління. Суть таких перетворень полягає в тому, що різні учасники ринку функціонально пов'язуються одне з одним розгалуженими інформаційними потоками, які супроводжують процеси формування та задоволення попиту на товари/послуги. В процесі розвитку інформаційної інфраструктури паралельно до нарощування її потужності інтенсивно розгортаються супутні інтелектуальні незалежні вузли обслуговування з функціями консалтингу. Загалом можна окреслити ряд змін в системі менеджменту у підприємницьких структурах, серед яких слід виділити такі:

- використання єдиного інформаційно-комунікаційного простору країни для інтеграції в рамках регіональних, національних чи міжнародних структур;
- системне впровадження перспективних інформаційно-комунікаційних технологій в сфері діяльності підприємств;
- перехід від управління інформаційними ресурсами до управління інформаційним капіталом;
- зростання ролі знань в інформаційно-комунікаційних інфраструктурах на макро- та мікро-рівнях;
- підвищення вагомості людського потенціалу персоналу в діяльності підприємницьких структур, акцент оцінки якого тісно ув'язується з кваліфікацією, професіоналізмом і здібностями до творчості і навчання;
- орієнтація на впровадження систем колегіального прийняття рішень із можливим залученням зовнішніх експертних знань.

Приведені зміни дозволяють нівелювати цілий ряд проблем угодженої діяльності підприємницьких структур, які неможливо було вирішити раніше. Серед цих проблем можна виділити: відмінності у масштабах діяльності; різний темп функціонування, галузеву специфіку, територіальну розмежованість тощо. У таких умовах найбільш дієвим інструментарієм узгодженої діяльності і розвитку підприємницьких структур є впровадження прогресивних інформаційних систем менеджменту, які в основному базуються на широкому застосуванні методів проектного менеджменту [7]. Очевидно, що в умовах інформаційного суспільства зусилля активних

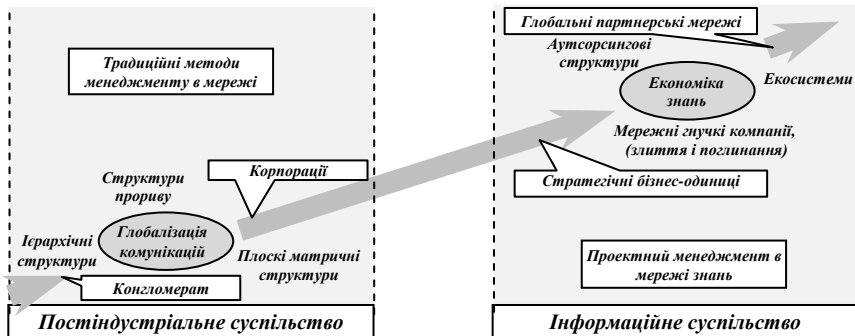
підприємницьких структур доцільно спрямувати на ефективне використання знань в управлінні і демократизацію процесів прийняття рішень. Адже взаємна повага, солідарність і кооперація, відкритість і партнерство творять принципово іншу площину взаємодії як між компаніями-партнерами, виробниками і клієнтами, так і між компаніями-конкурентами. Якісне поле взаємодії в рамках внутрішньої мережі формує нове розуміння вищих економічних цінностей, відкриває нові перспективи, які дають поштовх до формування нової культури підприємництва. Одним з найцінніших результатів якісної екосистеми співробітництва є формування «економічного патріотизму» – тобто введення в дію відомої моделі «свій до свого по своє».

Розгортання нових підприємницьких структур може відбуватися, наприклад, у формі споживчої екосистеми, яка функціонує у межах чітко окресленого макромаркетингового середовища, і повністю модифікуватися внаслідок появи неперервної технологічної інновації. Поняття «екосистема підприємництва» було введено ще в 1996 році психологом Дж. Ф. Муром з Гарвардського університету у книзі «Смерть конкуренції» [12]. В екосистемі покупців ринкова діяльність (інвестиції, спільне розроблення товарів, ринкова комунікація, логістика і трансакції) здійснюються і контролюються не тільки постачальниками, але й споживачами. Побудова цих зв'язків є індикатором якості соціальної екосистеми і її зрілості. Наприклад, ІТ-компанії Львова об'єдналися у Кластер інформаційних технологій та послуг заради розвитку цієї галузі у регіоні. Завдяки солідарності в узгодженні регіональних та національних проектів і програм підприємницькі структури отримали можливість реально впливати на формування національного законодавчого поля чи розробку регіональних планів розвитку тощо.

2. Проектний менеджмент як визначальний засіб співробітництва в умовах становлення інформаційного середовища. Формування нових підприємницьких структур активізує формування принципово нової парадигми їх взаємодії між собою і з зовнішнім середовищем в цілому. Якщо в постіндустріальному середовищі акцент управління ставився на організацію наскрізних матеріальних потоків, то в інформаційному суспільстві це взаємодія на рівні інтелектуального обміну, який вимагає застосування високорівневої культури спілкування прийнятої підприємницькими структурами. Принципові зміни парадигми менеджменту в умовах становлення інформаційного суспільства у формі діаграми переходу представлено на рисунку 1.

Розширення сфер задіяння проектного менеджменту пояснюється таким:

З одного боку на даний час вже природно розглядати весь ланцюг виробництва товарів/послуг в сукупності від задіяння необхідних ресурсів і

*Джерело: Розробка авторів.

Рис. 1 – Сутність зміни парадигми менеджменту в сучасних умовах

до споживання і утилізації відходів. Узгодження інтересів учасників ринку проявляється насамперед у посиленні взаємозалежності між ними та двоїстому характері їх взаємодії, яка узгоджується у рамках сукупності проектів і програм, тобто поєднуючи переваги від узгоджених дій та применшуючи втрати від конкурентної боротьби. Відкриті глобальні технології управління через застосування проектного менеджменту примножують прямі і приховані вигоди підприємницьких структур;

З іншого боку через скорочення тривалості життєвого циклу товарів/послуг на підприємстві безпосереднім об'єктом управління стає багатовекторна діяльність на оперативному і тактичному рівнях, яку природно підтримувати в рамках сукупності проектів та програм. Відшуковуючи тимчасові ніші з задовільним рівнем конкурентної боротьби підприємницькі структури на ринку прагнуть розміститися найбільш комфортно. Адже турбулентність зовнішнього середовища вносить випадкові флуктуаційні зміни в діяльність підприємницьких структур, що вимагає обґрунтованого корелюючого програмно-обумовлено впливу засобами проектного менеджменту.

Нагальними завданнями інтенсифікації економічного розвитку України, для вирішення яких необхідний проектний менеджмент, залишаються такі:

- забезпечення прозорості ведення бізнесу за рахунок уніфікації та стандартизації управління діяльністю;
- підвищення відповідальності підприємницьких структур як всередині, так і в оточуючому середовищі;
- проведення модернізації та інтенсифікації всіх галузей економіки України на спільних засадах управління;
- узгодження багатовекторного розвитку підприємницьких структур різних галузей для підвищення стійкості та динамічності їх розвитку;
- підвищення стандартів якості освіти в сфері управління.

Висновки. Ефективна економіка в умовах становлення інформаційного суспільства вимагає формування розвинутого ділового середовища відкритого для міжнародного співробітництва. Очевидно, що визначальним чинником вирішення цього завдання стане формування розподіленої інформаційної інфраструктури, як каталізатора застосування методів проектного менеджменту. Для досягнення поставленої мети пропонується сконцентрувати зусилля на вирішенні наступних завдань:

- сприяти розширенню спектру застосування методів проектного менеджменту та його адаптації до галузевих специфік;
- поширювати національну мережу знань для дистанційного навчання і консультування з використанням: активних методів навчання, методик коучингу і оцінки, обміну досвідом реалізації схожих проектів, майстер-класів фахівців з досвідом;
- сформувати сприятливу правову базу для застосування і розвитку перспективних методик управління проектами;
- розгорнути постійно діючу мережу знань експертів з метою підвищення кваліфікації фахівців і розвитку проектного менеджменту.

Зазначимо, що розвиток основних компонентів інноваційного проектного менеджменту доцільно здійснювати шляхом збалансованої інтеграції світового досвіду і національної культури управління.

Список літератури: 1. Бушуев С. Д. Управление проектами. Основы профессиональных знаний и система оценки компетенции проектных менеджеров (National Competence Baseline, NCB UA Version 3.1) / С. Д. Бушуев, Н. С. Бушуева. – Изд. 2-е. – К. : ІРДІУМ, 2010. – 208 с. 2. Каленюк І. С. Сутність і показники ефективності проекту / І. С. Каленюк, Н. І. Холяко // Науковий вісник ЧДДЕУ. – 2009. – № 3 (4). – С. 4–13. 3. Кононенко І. В. Оптимізація контенту проекту за критеріями прибутку, часу, вартості, якості, ризику / І. В. Кононенко, М. Э. Колесник // Восточно-европейский журнал передовых технологий. – 2012. – №1/10 (55). – С. 13–15. 4. Кононенко І. В. Модель и метод оптимизации портфелей проектов предприятия для планового периода / И. В. Кононенко, К. С. Букреева // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. – 2010. – №1/2 (43). – с. 9–11. 5. Кононенко І. В. Прогнозное обеспечение разработки региональной программы развития информационных технологий. / И. В. Кононенко, А. Н. Репин Форум “Взгляд в будущее, развитие Харьковского региона через информационные технологии и построение информационного общества” Сборник докладов. Харьков, 2006. – С.56–60. 6. Мазур І. Й. Управление проектами. Справочник для профессионалов. / І. Й. Мазур, В. Д. Шапиро и др. – М.: Высшая школа, 2001. – 875 с. 7. Милошевич Д. Набор инструментов для управления проектами / Д. Милошевич / Пер. с англ. Мамонтова Е. В.; Под ред. Незвестного С. И. – М. : Компания АйТи; ДМК Пресс, 2008. – 729 с. 8. Ноздріна Л. В. Управління проектами Підручник / Л. В. Ноздріна, В. І. Яцук, О. І. Полотай / За заг. ред. Л. В. Ноздріної. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 432 с. 9. Разу М. Л. Управление программами и проектами. / М. Л. Разу, В. И. Воронаев. – М. : ИНФРА-М, 2000. 10. Рач В. А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку Навч. посіб. / В. А. Рач, О. В. Россошанська, О. М. Медведєва; за ред. В. А. Рача. – К. : «К. І. С. », 2010. – 276 с. 11. Чумаченко І. В. Формирование холистической ценности инновационных проектов и программ / И. В. Чумаченко, Н. В. Доценко // Східно-європейський журнал передових технологій. – 2011. – №1/6 (49). – С.13–16. 12. Чухрай Н. І. Кооперенція як стратегія функціонування підприємств на ринку інновацій / Н. І. Чухрай // Восточно-европейский журнал передовых технологий

«Интегрированное стратегическое управление, управление проектами и программами». – 1/3 (43). – Харків: 2010. – С. 34–37.

Bibliography (transliterated): 1. Bushuev, S. D., and N.S. Bushueva *Upravlenye proektamy. Osnovy professional'nyh znaniy y sistema ocenki kompetencyi proektnyh menedzherov (National Competence Baseline, NCB UA Version 3.1)*. 2nd ed. Kiev: IRIDIUM, 2010. Print. 2. Kalenjuk, I. S., and N. I. Holjavko "Sutnist' i pokaznyky efektyvnosti proektu." *Naukovyj visnyk ChDIEU*. No. 3(4), 2009. . 4–13. Print. 3. Kononenko, Y. V., and M. E. Kolesnyk "Optymyzacija sodержaniya proekta po kryterijam prybyl', vremja, stoymost', kachestvo, rysky." *Vostochno-evropejskij zhurnalпередовyh tehnologij*. No. 1/10 (55). 2012. 13–15. Print. 4. Kononenko, Y. V., and K. S. Bukreeva "Model' y metod optymyzaciy portfelej proektov predpriyatiya dlja planovogo peryoda." *Vostochno-evropejskij zhurnal передовyh tehnologij*. No. 1/2 (43). 2010. 9–11. Print. 5. Kononenko, Y. V., and A. N. Repyn "Prognoznoe obespechenye razrabotky regyonal'noj programmy razvytiya ynformacyonnyh tehnologij. Forum "Vzgljad v budushhee, razvytye Har'kovskogo regyona cherez ynformacyonnye tehnologiy y postroyeniye ynformacyonnoho obshhestva" *Sbornyk dokladov*. Kharkiv, 2006. 56–60. Print. 6. Mazur, Y. J., et al. *Upravlenye proektamy. Spravochnik dlja professionalov* – Moscow: Vysshaja shkola, 2001. Print. 7. Myloshevych, D. *Nabor ynstrumentov dlja upravleniya proektamy*. Moscow: Kompanya AjTy; DMK Press, 2008. Print. 8. Nozdrina, L.V., et al. *Upravlinnja proektamy Pidruchnyk*. Kiev: Centr uchbovoi' literatury, 2010. Print. 9. Razu, M. L., and V. Y. Voropaev *Upravlenye programmamy y proektamy*. Moscow: YNFRA-M, 2000. Print. 10. Rach, V.A., et al. *Upravlinnja proektamy: praktichni aspekty realizacii' strategij regional'nogo rozvytku Navch. posib.* za red. V. A. Racha. Kiev: «K.I.S.», 2010. Print. 11. Chumachenko, Y. V., and N. V. Docenko "Formyrovanye holystycheskoj cennosti ynnovacyonnyh proektov y programm" *Shidno-jevropejs'kyj zhurnal передовyh tehnologij*. No. 1/6 (49). 2011. 13–16. Print. 12. Chuhraj, N.I. "Kooperencija jak strategija funkcionuvannja pidpryjemstv na rynku innovacij" *Vostochno-evropejskij zhurnal передовyh tehnologij* "Yntegryrovannoe strategicheskoe upravlenye, upravlenye proektamy y programmamy". No. 1/3 (43). Kharkiv. 2010. 34–37. Print.

Надійшла (received) 05.10.2014

УДК 005.6

Ю. Ю. ГУСЕВА, канд. техн. наук, доц., ХНУГХ им. А.Н. Бекетова,
Харьков;
М. В. КАНЦЕВИЧ, ас. ХНУГХ им. А.Н. Бекетова, Харьков
И. В. ЧУМАЧЕНКО, д-р. техн. наук, проф., ХНУГХ им. А.Н. Бекетова,
Харьков

МУЛЬТИСТЕЙКХОЛДЕРНАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЕКТА

Проведен анализ подходов к определению заинтересованных сторон проектов, реализуемых в высших учебных заведениях. Сформирована модель управления качеством образовательного проекта с учетом влияния заинтересованных сторон. Предлагается механизм распознавания новых групп стейкхолдеров проекта на основе теории множеств.

Ключевые слова: стейкхолдер, заинтересованные стороны проекта, управление качеством, образовательный проект.

© Ю. Ю. Гусева, М. В. Канцевич, И. В. Чумаченко, 2015